

KORT FARMAKOLOGI-HISTORIK

*I.) Aspekter: medicin som vetenskap/utbildning
- och som vårdande profession*

Science

Medicin

Terapi

Patient (Klient / Kund)

Student

Examen

Kandidat

Licentiat / Licens

Doktor / Docent / Professor

Morbus (Morbid, Mors)

Klinik

Poliklinik

Preklinisk

Öppen / Sluten vård

Ambulant

Anatomi

Histologi

Morfologi

Fysiologi

Farmakologi

II. Kort farmakologihistorik

"Sot":

Farsot	Vattusot
Lungsot	Gulsot
Bleksot	Nässelsot
Rödsot	Utsot
Fallandesot	Tvinsot

Amblotika

(vit fosfor; förbjöds 1901)

"Materia Medica" = läran om ursprunget, utvinnandet och användningen av helande beredningar (= "droger")

Växtriket, svampar, djurriket, mineralriket

Tiotusentals år sedan - "stenåldern":

allmänt: cannabis, efedra

Jeriko: alruna, belladonna, bolmört

≈ 6-7000 år sedan:

Mesopotamien: opium, timjan, kummin

Kina: "Pen Tsao" ("Stora Örtaboken" - 40 volymer!):
Marijuana, Artemisia annua (sötmalört; "Qing Hao")

Indien: flugsvampar, efedra, teer

≈ 3600 år sedan:

Egypten: "Ebers papyrusfarmakopé":

alkohol (öl, vin), terpentin, myrra, enbär, vallmo, bly, salt, krossade stenar,
ödleblod, svintänder, gåsfett, åsnehovar...

- lotusblomma (som afrodisiakum/"Viagra")!

"Kokainmumiemysteriet": kokain+nikotin (eg Sydamerika!)

Mellan- och Sydamerika: hallucinogener (svampar, kaktus; *peyote*:
mescaline), kakao, nikotin, curare, kokain, kinin...

≈ **2400 år sedan:**

Grekland: Får- och hundtestiklar ("anabola steroider"), mjöldryga

Hippokrates: inorganiska salter (----> medeltiden)

"Elixir"

"Tinktur"

600-talet:

Etiopien: kaffe

Medeltiden:

digitalis mm

Paracelsus (1493-1541) calomel

Alkemi (guld, "Panacea")

1493 tobak till Europa (mot pest mm)

1660-talet **laudanum**

sent 1600-tal snus (fr Frankrike)

1700-talet "dricka brunn" (**mineralvatten**)

1805 renframställning av morfin (Sertürner)

1841 haschisch till franska mentalpatienter

1844 rent kokain isoleras

1864 barbitursyrasyntes (Bayer)

1870-talet "**Schweppes Tonic Water**" (**kinin!**)

1875 salicylsyra

1883 kokain till bayerska soldater

1884 Freud behandlar sin depression med kokain

1897 ASA

1898 diacetylmorfin

1903 koffein ersätter *kokain (!)* i "Coca-Cola"!

1912 fenobarbital (Luminal) introduceras

1916 Pharmacopeia US stryker whisky och konjak!

1921 insulin (Banting, Best)

1929: "7 UP" (!) Lithiated Lemon Soda (*litium!*)

1928 penicillin (Fleming)

1935 sulfa (Domagk)

1938 LSD (Albert Hoffman)

1950-talet:

- antipsykotika (klorpromazin; Deniker)

- antidepressiva (imipramin)

- moderna diuretika

1960-talet: modern hypertoni behandling...

Cellbiologi

Kemi

Analys

Syntes

Mikrobiologi

Bakteriologi

Bacill

Virologi

Immunologi
Tumörbiologi
Cancer
Onkologi
Patologi
PAD
Biopsi
Cytologi
Obduktion
Dis/sektion
Incision
Patofysiologi
Etiologi
Patognomon
Idiopatisk
Internmedicin
Kirurgi
Urologi
Operation
Ortopedi
Neurologi
Psykiatri
Psykos
Neuros
Psykologi

Gynekologi
Obstetrik
Andrologi
Oto-Rhino-Laryngologi
Audiologi
Oftalmologi
Anestesiologi, Anestetika
Analgesi, Analgetika
Sedativa
Hypnotika
Reumatologi
Geriatrik
Socialmedicin
Odontologi
Akut
Kronisk
Diagnos
Differentialdiagnos
Anamnes
Status
AT
us
Lab
Rtg
Symtom

Syndrom
Journal
Nat Funkt
PBD
Epikris
Kris
Indikation
Kontraindikation
Effekt - Verkningsmekanism
Placebo - Nocebo
Biverkning
Fysioterapi
Psykoterapi
Apotek ("Bodega"! "Butik!")
Kausal
Kurativ
Symtomatisk
Palliativ
Profylaktisk
Preventiv
Konservativ regim
Radikal regim
Aktiv/Aggressiv terapi
Naturalförlopp
Prognos

Epidemiologi
Arv - Miljö?
Familjestudier
Tvillingstudier
Adoptionsstudier
Molekylär genetik
Kohortstudier
Case-Control-studier
Manifest
Prevalens
Incidens
Predisposition
Infektion (Infestation; Parasit)
Inflammation ("Rubor Tumor, Calor, Dolor")
Folksjukdom
Livsstilsmedicin